

КОЛИ З НЕБА ЗІРОК НЕ ХАПАЮТЬ

Він народився в липні, на російській – в «июле». Однак батько, Юліан Валер'янович Сіноженський, назвати сина у відповідності до місяця, у якому той з'явився на світ і наректи його Юліаном Юліановичем, не наважився. Може, думає, щоб один із синів, як будь-хто з його дітей, не повторив його долю «кочівника»?

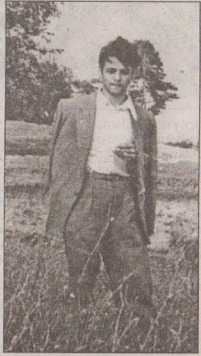
Отож 70 років тому день 25 липня 1936 року став днем народження Едуарда Юліановича Сіноженського, Заслуженого зоотехніка України, чий талант визрів і розкрився в «Зорі». От тільки привітати його з ювілеєм, на жаль, не дано. Едуард Юліанович пішов з життя майже 10 літ тому. Та є в долі окремих людей, не наділених публічним ореолом зірки, таке, що залишає в душі твоєї і в душах кількох тисяч таких, як ти, простих провінціалів, біографії яких ніколи не будуть затребуваними редакціями енциклопедичних словників, почиття цьому і необхідності розповісти про цю людину, вкарбувати розповідь хай у нестійку, здатну до поживкості матерію газетного паперу...

Якщо це зроблю не я, то хто ж?

З Сіноженським мені неодноразово випадала нагода спілкуватися на роботі, у від'їздах, в хвилини відпочинку. Це був один із самих чудових співрозмовників, яких я знав. Він годинами міг розповідати про Рівне, у якому пройшли 8 повесних років дитинства і юності, про своїх друзів тієї пори і ким вони стали. А от про родовід на рівні батьків майже ніколи не говорив. Цю прогалину сьогодні заповнює старша дочка Едуарда Юліановича Юлія Едуардівна:

– Коріння діда, Юліана Валер'яновича, – з-під Могиліова, це Білорусь. Батько й в анкеті писав, що за національністю він – білорус. Дід працював інженером-путійцем на будівництві залізниць, а це передбачало нескінченні роз'їзди. Коротше, в прямому розумінні життя на колесах. Старший брат батька Анатолій якимось навіть згадував, що певний час сім'я жила у Каневі. І от діда переводять на будівництво Східносібирської залізничної магістралі. Як завжди, поїхала за ним туди і вірна дружина, Анна Яківна, яка на той час, видно, вже звикла бачити чоловіка в інженерному форменому картузі, чим у будівельно-

тора з міжнародних питань Рівненського обкому партії. Потім він працював в Києві. Однак біографія Анатолія теж гідна окремої розповіді. Він – колишній військовий моряк, брав участь (про що

десятиліттями повинен був мовчати) у випробуваннях на флоті перших радянських ядерних ракет. Після демобілізації плавав на кораблях торгового флоту. Може тому згодом його розповіді про міжнародне становище завжди підкуповували достовірністю, бо на власні очі бачив чужі береги.

... В 1954 році Едуард закін-

чив школу в Каневі. Але захворів на туберкульоз. Під час хірургічної операції йому випустили частину уражених легень. Аспірантуру довелося відкласти. Пізніше він її закінчував заочно.

На зорі своєї трудової діяльності Сіноженський знайомиться зі своєю майбутньою дружиною, людиною, поруч з якою пройде до останнього свого подиху – Діною Павліаною, яка під прізвищем Сіноженська, можна сказати, увійшла в історію агрокорпорації «Зоря» як один із самих талановитих головних економістів господарства. А познайомились вони в племязаводі «Мирний» Чернігівської області. Тут молодий Сіноженський почав працювати на посаді головного зоотехніка після закінчення вузу. Тут же головним бухгалтером теж після інституту працювала Діна Павліана. Родом вона з Кіровоградщини. Життєве перебрестя доско- доль утворилось на Чернігівщині, спільний же шлях після того проліг у «Зорю».

В її землі вони обоє віднайшли свій вічний спокій... В тодішньому колгоспі «Зоря комунізму», у 1966 році, коли подружжя перебралося сюди на роботу, для нього певний час й

шло племінна худоба – те, чим він займався все життя. В нього закралась якась апатія, що межувала (я це бачила) з великою внутрішньою біллю. Однак він ніколи і нікому не говорив про це.

У своїй книзі спогадів В.А. Плютинський писав: «На кінець 80-х наша тваринницька галузь давала 42 відсотки загального обсягу виробництва товарної продукції. Ми здружилися з наукою, зокрема з спеціалістами Українського НДІ тваринництва Нечорноземної зони УРСР. В інституті по вирощуванню господарств почала діяти селекційна велика програма».

– Він завжди був гордий своєю приналежністю до «Зорі», глибоко поважав В.А.Плютинського. Його вистачало бути протягом трьох сликань й депутатом Рівненської обласної ради... Щось ніби надломилось у ньому, коли в останні роки повсюдно в країні почалися

господарстві почала діяти науково-обґрунтована система ціленаправленого вирощування племінного молодняка, його було продано господарствам України біля 3-ох тисяч голів. Створили й одну систему селекційно-племінної роботи, до складу якої увійшли лабораторія біостимуляції, запліднення і трансплантації ембріонів, лабораторія по визначенню якості кормів та біохімічному аналізу крові тварин, селекційні контрольні корівники для вирощування нетелів. Ця робота не була даремною. Наприклад, у 1987 році 300 корів за лактацію давали понад 6 тисяч кілограмів молока, а окремі – по 9-10,5 тисяч. Активно співпрацювали ми і з вченими Московської зооветеринарної академії, Білоцерківського сільськогосподарського

молодняка великої рогатої худоби, вільної від лейкозних захворювань. Економічний ефект від провадження цих розробок склав у тому ж, 1987 році, майже 250 тисяч карбованців. Постійно удосконалювали й раціон годівлі тварин. Найкращі результати досягалися тоді, коли в ньому половину кормів становило сіно, по 20 відсотків – силос і концентрати, десята частина – коренеплоди. Розширювали й посівні площі гороху, озимого ріпаку.

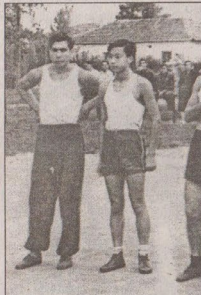
Ще завдяки до суцільної комп'ютеризації у нас діяв свій інформаційно-обчислювальний центр, у якому розробляли програми по обслуговуванню тваринництва – складання раціонів по групах годівлі, зоотехнічний облік на фермах, оперативного контролю якості продукції.

... В 1954 році Едуард закін-

картузі, чим у будівельно-в цьому кінціному наголовнику із зіркою часів громадянської війни. У цьому криється розгадка, чому Едуард з'явився на світ у місті Усть-Камногорську Східно-Казахстанської області. Саме тут дід працював в той час начальником дільниці будівництва залізниць. Як залізничника його не беруть на фронт, а в 1946 році направляють на роботу в Рівне, на дільницю Львівської залізниць.

Далі Юлія Едуардівна по- відала мені, що і Рівненську школу за №34 батько закінчував, коли ту офіційно називали залізничною. Видно, чимало дітей путійців у ній навчалось. І держава прагнула, щоб вони пішли по стопах батьків. Може, хтось

і пішов. Едуард Юліанович – ні, як і брати Анатолій та Артур.

Взагалі Анатолій був людиною, на яку Едуард завжди рівнявся. Старший брат був для нього беззаперечним авторитетом. Рівняни старшого покоління пам'ятають його як кращого лек-

тору в Каневі. Може, хтось

... В 1954 році Едуард закін-

чив школу в Каневі. Але захворів на туберкульоз.

Під час хірургічної операції йому випустили частину уражених легень.

Аспірантуру довелося відкласти.

Пізніше він її закінчував заочно.

На зорі своєї трудової діяльності Сіноженський знайомиться зі своєю майбутньою дружиною, людиною, поруч з якою пройде до останнього свого подиху – Діною Павліаною, яка під прізвищем Сіноженська, можна сказати, увійшла в історію агрокорпорації «Зоря» як один із самих талановитих головних економістів господарства.

А познайомились вони в племязаводі «Мирний» Чернігівської області.

Тут молодий Сіноженський почав працювати на посаді головного зоотехніка після закінчення вузу.

Тут же головним бухгалтером теж після інституту працювала Діна Павліана.

Родом вона з Кіровоградщини. Життєве перебрестя доско-

доль утворилось на Чернігівщині, спільний же шлях після того проліг у «Зорю».

В її землі вони обоє віднайшли свій вічний спокій...

В тодішньому колгоспі «Зоря комунізму», у 1966 році, коли подружжя перебралося сюди на роботу, для нього певний час й

шло племінна худоба – те, чим він займався все життя.

В нього закралась якась апатія, що межувала (я це бачила) з великою внутрішньою біллю.

Однак він ніколи і нікому не говорив про це.

У своїй книзі спогадів В.А. Плютинський писав: «На кінець 80-х наша тваринницька галузь давала 42 відсотки загального обсягу виробництва товарної продукції.

Ми здружилися з наукою, зокрема з спеціалістами Українського НДІ тваринництва Нечорноземної зони УРСР.

В інституті по вирощуванню господарств почала діяти селекційна велика програма».

квартири не було. Якраз перші багатоквартирні будинки у с. Зоря будувалися. Молодим Сіноженським трохи до того вже довелося «покочувати», а тому не нарікали на «незалежність» у житті, коли їм запропонували певний час пожити в оселі жительки села Грабів Олени Карпівни Яцелик. Маленькій Юлії було 4 роки.

Едуарда Юліановича сорочкарний голова Володимир Антонович Плютинський спочатку «спробував» на посаді зоотехніка-селекціонера, а з 1969 року Сіноженський – головний зоотехнік колгоспу «Зоря комунізму» – згодом агрофірми «Зоря». Майже 30 років.

Володимир Антонович Плютинський:

– І він, і вона були відданими справі людьми. Переконаний, якби зараз в господарствах, і не тільки в нашому, працювали головні спеціалісти такого рівня, може, і картина в сільському господарстві була б іншою. Пам'ятаю, Сіноженські запровадили про-

господарстві почала діяти науково-обґрунтована система ціленаправленого вирощування племінного молодняка, його було продано господарствам України біля 3-ох тисяч голів. Створили й одну систему селекційно-племінної роботи, до складу якої увійшли лабораторія біостимуляції, запліднення і трансплантації ембріонів, лабораторія по визначенню якості кормів та біохімічному аналізу крові тварин, селекційні контрольні корівники для вирощування нетелів. Ця робота не була даремною. Наприклад, у 1987 році 300 корів за лактацію давали понад 6 тисяч кілограмів молока, а окремі – по 9-10,5 тисяч. Активно співпрацювали ми і з вченими Московської зооветеринарної академії, Білоцерківського сільськогосподарського

молодняка великої рогатої худоби, вільної від лейкозних захворювань. Економічний ефект від провадження цих розробок склав у тому ж, 1987 році, майже 250 тисяч карбованців. Постійно удосконалювали й раціон годівлі тварин. Найкращі результати досягалися тоді, коли в ньому половину кормів становило сіно, по 20 відсотків – силос і концентрати, десята частина – коренеплоди. Розширювали й посівні площі гороху, озимого ріпаку.

Ще завдяки до суцільної комп'ютеризації у нас діяв свій інформаційно-обчислювальний центр, у якому розробляли програми по обслуговуванню тваринництва – складання раціонів по групах годівлі, зоотехнічний облік на фермах, оперативного контролю якості продукції.

... В 1954 році Едуард закін-

чив школу в Каневі. Але захворів на туберкульоз.

Під час хірургічної операції йому випустили частину уражених легень.

Аспірантуру довелося відкласти.

Пізніше він її закінчував заочно.

На зорі своєї трудової діяльності Сіноженський знайомиться зі своєю майбутньою дружиною, людиною, поруч з якою пройде до останнього свого подиху – Діною Павліаною, яка під прізвищем Сіноженська, можна сказати, увійшла в історію агрокорпорації «Зоря» як один із самих талановитих головних економістів господарства.

А познайомились вони в племязаводі «Мирний» Чернігівської області.

Тут молодий Сіноженський почав працювати на посаді головного зоотехніка після закінчення вузу.

Тут же головним бухгалтером теж після інституту працювала Діна Павліана.

Родом вона з Кіровоградщини. Життєве перебрестя доско-

доль утворилось на Чернігівщині, спільний же шлях після того проліг у «Зорю».

В її землі вони обоє віднайшли свій вічний спокій...

В тодішньому колгоспі «Зоря комунізму», у 1966 році, коли подружжя перебралося сюди на роботу, для нього певний час й

шло племінна худоба – те, чим він займався все життя.

В нього закралась якась апатія, що межувала (я це бачила) з великою внутрішньою біллю.

Однак він ніколи і нікому не говорив про це.

У своїй книзі спогадів В.А. Плютинський писав: «На кінець 80-х наша тваринницька галузь давала 42 відсотки загального обсягу виробництва товарної продукції.

Ми здружилися з наукою, зокрема з спеціалістами Українського НДІ тваринництва Нечорноземної зони УРСР.

В інституті по вирощуванню господарств почала діяти селекційна велика програма».

молодняка великої рогатої худоби, вільної від лейкозних захворювань. Економічний ефект від провадження цих розробок склав у тому ж, 1987 році, майже 250 тисяч карбованців.

Постійно удосконалювали й раціон годівлі тварин. Найкращі результати досягалися тоді, коли в ньому половину кормів становило сіно, по 20 відсотків – силос і концентрати, десята частина – коренеплоди. Розширювали й посівні площі гороху, озимого ріпаку.

Ще завдяки до суцільної комп'ютеризації у нас діяв свій інформаційно-обчислювальний центр, у якому розробляли програми по обслуговуванню тваринництва – складання раціонів по групах годівлі, зоотехнічний облік на фермах, оперативного контролю якості продукції.

... В 1954 році Едуард закін-

чив школу в Каневі. Але захворів на туберкульоз.

Під час хірургічної операції йому випустили частину уражених легень.

Аспірантуру довелося відкласти.

Пізніше він її закінчував заочно.

На зорі своєї трудової діяльності Сіноженський знайомиться зі своєю майбутньою дружиною, людиною, поруч з якою пройде до останнього свого подиху – Діною Павліаною, яка під прізвищем Сіноженська, можна сказати, увійшла в історію агрокорпорації «Зоря» як один із самих талановитих головних економістів господарства.

А познайомились вони в племязаводі «Мирний» Чернігівської області.

Тут молодий Сіноженський почав працювати на посаді головного зоотехніка після закінчення вузу.

Тут же головним бухгалтером теж після інституту працювала Діна Павліана.

Родом вона з Кіровоградщини. Життєве перебрестя доско-

доль утворилось на Чернігівщині, спільний же шлях після того проліг у «Зорю».

В її землі вони обоє віднайшли свій вічний спокій...

В тодішньому колгоспі «Зоря комунізму», у 1966 році, коли подружжя перебралося сюди на роботу, для нього певний час й

шло племінна худоба – те, чим він займався все життя.

В нього закралась якась апатія, що межувала (я це бачила) з великою внутрішньою біллю.

Однак він ніколи і нікому не говорив про це.

У своїй книзі спогадів В.А. Плютинський писав: «На кінець 80-х наша тваринницька галузь давала 42 відсотки загального обсягу виробництва товарної продукції.

Ми здружилися з наукою, зокрема з спеціалістами Українського НДІ тваринництва Нечорноземної зони УРСР.

В інституті по вирощуванню господарств почала діяти селекційна велика програма».

ЕОМ, які, звичайно, зараз не йдуть в ніяке порівняння з потужностями сучасних компактних комп'ютерів, займали величезну кімнату в палаці культури.

На 90-й рік ми планували довести річні надоби від корови в середньому по 5 тисяч кілограмів молока, виробити на 100 гектарів сільгоспугідь 2 тисячі центнерів молока та 300 центнерів м'яса. Для спеціалістів ці цифри про щось говорять. На жаль, у 90-х роках у нас не вийшло нового якісного стрібка, як це було, починаючи із 70-го року, кожен п'ятиріччю. У 90-ті постала проблема зберегти господарство, насамперед не допустити збитковості галузі, що означало б економічний крах з усіма витікаючими наслідками соціального характеру.

Сьогодні, як і раніше, я глибоко переконаний у тому, що при наявності доброї волі з боку держави тваринництво в країні можна відновити, вийти спочатку на рубежі відчутних втраче-

саний наказ про виведення зонального типу м'ясної худоби. В ньому зазначалося, що в результаті тривалої цілеспрямованої роботи вчених, селекціонерів-практиків та спеціалістів шляхом складного відтворально-господарського створення масив польського зонального типу м'ясної худоби чисельністю близько 3-х тисяч голів, в тому числі 963 корови. Тварини польського зонального типу характеризуються високою плодючістю, підвищеною енергією росту в порівнянні з придніпровським та знам'янським типами, добрими забійними та м'ясними якостями, пристосованістю до природно-кліматичних умов Полісся України.

Серед авторів польського зонального типу м'ясної худоби визнано голову агрофірми «Зоря» В.А.Плютинського та головного зоотехніка «Зорі» Е.Ю.Сіноженського.

Згадує колишній зоотехнік-селекціонер «Зорі» Микола Павлович Ко-

мінної роботи) утримували на Зорянській фермі. Це, по-суті, була племінна ферма і почав її формувати Е.Ю.Сіноженський. На ній утримували до 400 корів з продуктивністю кожної в 5,5-6 тисяч кілограмів молока. Окремі мали продуктивність на рік і у 8, і у 9 тисяч кілограмів.

— Це було одержиме роботою покоління керівників галузі, — говорить завідувачий Грабівською фермою Володимир Іванович Демчук. — Тоді було як? Сьогодні на ферму обов'язково приїде заступник голови по тваринництву. О.П.Парфенюк, завтра — Е.Ю.Сіноженський, післязавтра — В.Я.Завалевський. І так весь час. В напружені періоди, особливо заготівлі кормів, приїжджали і по кілька разів на день. Не буде вже такого покоління...

Мабуть, як і не буде колишніх виробничих відносин і соціально-в'язань, і переривання плану на честь якоїсь знаменної події. Час не вернеться, як і людей, які

часто обговорювали сутю людські теми. Він ніколи не жалівся на стан здоров'я. Має, щоправда, пристрась до куріння. Раніше всіх приходив на роботу (о шостій ранку) і висмалював підряд кілька цигарок.

Для усіх, хто його добре знав, він був «ходячою енциклопедією», будь-який найскладніший журнальний кросворд у вільну хвилину розв'язував за лічені хвилини.

Він любив компанію, але не гамірливу, таку, у якій можна було один одного почути. Часто-густо давав поради зі сфери, як і ж ніяк не вклядалися у сферу його професійної діяльності. Кругозір цієї людини просто дивував. Він чудово знав живопис, літературу. Але цими своїми знаннями ніколи не франтував. Однаково дохідливо міг говорити з будь-яким науковим світлином і з простою дорякою.

Численні партнери і гості «Зорі», які приїздили у господарство, коли слухали його пояснення про ходу експертизи на будь-яку ферму, одразу розуміли, у яке господарство вони потрапили, якщо тут галузь спеціалісти такого високого рівня. Скоромість, висока компетентність та організованість, а також неконфліктність — ось його основні риси. І ще він ніколи не шукав крайніх, аби когось «підставити», коли траплялися якісь недоліки в роботі. В ній, як відомо, всяке буває — і успіхи, й невдачі. Критику на власну адресу він не перекладав на плечі підлеглих.

У цьому проявлялася його велика особиста порядність. Іще Василь Йосипович розповів кілька історій «не для преси». Однак я поміркував і вирішив, що саме для преси ці історії й призначені.

Заслужений зоотехнік України Галина Олександрівна Якимчук (вона до виходу на пенсію працювала зоотехніком Голишівської ферми) розповіла мені:

— Мало хто знає, але з Сіноженським ми закінчували один, Харківський зооветеринарний інститут, тільки я на рік раніше за нього. Ви знаєте, коли йшли змагання з баскетболу, я на них спеціально йшла, щоб побачити, як він гарно вкляде баскетбол грав. Особливо влучно штрафи пробивав. Тоді я гадки не мала, що пройдуть роки і ми разом працюватимемо в «Зорі». А тоді, в інститутські роки, він подружився з дівчиною-студенткою, донькою викладача інституту, мою ровесницюю. І тут він потрапляє на опе-

ка: «Курить все, курить... Ну скільки ж можна?»

Під час однієї з туристичних поїздок у 80-х роках в Болгарію був організований вечір інтернаціональної дружби. Були, звісно, танці. Згразли «Циганочку». На

підїум вийшла молода німкеня-студентка і мляво почала підтанцювати в такт. Сіноженський не міг спокійно дивитися на цю халтуру. Він сунув в її руки люльку, яку курив, — і пустився в запальний танок. Публіка (а тут були болгари, німці, поляки) тільки роти пороззявляла...

В одного відомого поета є вірші, що і про рідного батька ми, знаючи все, не знаємо нічого. Я часто жалую, що коли був живий батько, Олексій Прокопович Парфенюк, і хороший мій поет, Едуард Юліанович Сіноженський, мені не вистачило розуму, спілкуючись з ними, притягнути магнітофон і просто поставити його у режим запису. А так — скільки унікальних, цікавих історій через роки просто повіяли з пам'яті, і вже ніхто не розповість їх знову. Заслужений зоотехнік Ук-

рацію в Київ. От ця подруга і телефонує в лікарню, питає, як там він себе почуває. А у відповідь якась мовчазна сестричка бовкнула: «Його вже немає». Ну, сказала б просто — випиляли. А тут така відповідь. Словом, дівчина

та в напівшоковому стані покляла слухавку, вирішивши, що Сіноженський помер. Через 10 чи 15 років я поїхала у Харків на зустріч з випускниками і побачила ту дівчину, вперто жінку, у якій вже була влештована власна сім'я. Коли вона дізналася, що я працюю з Сіноженським (живим!), побігла, заплакала і вибігла із зали... Мабуть, коли любиш, то не варто все про дорогу людину брати на віру, особливо по телефону...

Кажуть, Едуард Юліанович їздив у відраження в Харків. Одразу після того, як Галина Олександрівна розповіла йому цю історію. Чи зустрічався він через кілька десятиліть зі своєю інститутською подругою, важко сказати. У кожного з нас є моменти в житті, які інакше, як долоньками назвати не можна. Це може бути чийсь телефонний дзвінок чи банальне записання на маршрутці. І от

них позицій, а потім йти далі. Щодо нинішньої «Зорі» — вона зберегла колектив досвідчених тваринників та матеріальну основу галузі. Шукаємо нові технології і всі можливі шляхи для розвитку. Переконаний, що питання відтворення поголів'я, збільшення його продуктивності можливо вирішити в крупнотваринних господарствах, комплексно, за умов покращення селекційно-племінної роботи, запровадження реальних стимулів для тваринників, при наявності ефективної цільової державної програми. Сподіватись, що селянські подвір'я, де одна-дві корови, господарі яких не знають, що таке селекція, ефективна ветеринарна допомога, науково-обґрунтована годівля, — вирішать на даний час проблему виробництва продуктів тваринництва в цілому в країні. — це шлях в нікуди. І якщо зараз часто можна почути, що за таких темпів зниження поголів'я корову треба буде занести в Червону книгу, — далеко не бубоніна вроджених пемістів».

Я переконаний, що Е.Ю. Сіноженський сьогодні з цим був би повністю згідний. Кінець 80-х — початок 90-х років — період найбільшого його досягнень як зоотехніка, вершина, яку вдалося подолати один раз. У квітні 1994 року міністром сільськогосподарства Юрієм Карасиком був підпи-

вальський: — Яюсь голова колгоспу нас, делегацію з тваринників, направляє в Кострому для ознайомлення з роботою тамтешнього племаводу. Поїхали туди вчотирьох: я, Сіноженський, головний ветлікар В.Я.Завалевський, директор молочного комплексу Г.Н.Кревошья. Тоді костромський досвід гримів на весь Союз. Там, наприклад, ми побачили так зване холодне утримання телят — взимку, в клітках, поза тваринницькими приміщеннями. Цей метод ми пізніше запровадили у себе. А щодо решти побаченого... Ми ніколи нічого ні в кого не копіювали. Йшли власним шляхом. І цей шлях був саме наш, зорянський, багато в чому завдячуючи Е.Ю.Сіноженському.

Зі слів М.П.Ковальського у 80-х роках щорічно «Зоря» продавала іншим господарствам по 400-500 голів племінних хряків і свинку, по 100-150 племінних бичків, багато телиць — по 500-600 голів. В той же час формували і своє високопродуктивне стадо. В усьому разі завдяки племінній роботі «Зоря» у той час мала від такого продажу до 1,5 млн. повновагих карбованців прибутку. Якщо за кілограм живої ваги звичайної худоби у радянські часи платили 2,40 крб., то за кілограм племінної — 6,5 крб.

Найбільш високопродуктивні корови (результат пле-

йому віддано служили вірою і правдою. До речі, терпіти не можу, коли мої молодші колеги-журналісти, так звані «професійні патріоти», на все те покоління чіпляють штамповані ярлики — мовля, заідеологізовані були старики, вірили в ідею, що виявилась фікцією і т.д. (от у нас зараз вірою ідеїно зор'єнтованих вистачає — один парламент чого вартий!).

Покоління ж Сіноженського чесно трудилося, не набивало кишень грошима, бо не в цьому вбачало сенс життя, не було хлугами і пиху на себе ніколи не наганяли. Були, звичайно, й виключення з правила. Може, ці «виключення» колись і поставили нормальну ідею з ніг на голову, а всі потуги здорового глузду звели до абсурду? Утім, кажуть, дурні й дорозги — це слов'янська проблема і не треба з цього приводу кивати тільки на північного сусіда...

В розмові в манері говорити, в якихось малопомітних вчинках проступає справжня особистість людини. Навіть в тому, як чарку тримає, скільки вип'є, це після цього скаже. Сіноженський притягував до себе.

Згадує колишній головний агроном Василь Йосипович Шекель:

— Для мене, вважаю його рання смерть, була потрясінням. Ми часто спілкувалися, контактували по роботі,

значені. Яюсь В.А.Плютинський у 50 років в один день покинув курити і всі тютюнові свої запаси роздав двом зайдним курцям — заступнику Олексію Прокоповичу Парфенюку та Сіноженському. Ті займали кабінет у «старій конторі», де зараз Зорянська сільська рада. Третім там сидів В.Я. Завалевський, який не курив. По конторам у ті часи ще палили. Дим у кабінеті завжди стояв коромислом. Як ті «газові атаки» витримував Завалевський, невідомо. Як багато курив Сіноженський, найбільш красномовну оцінку дав Олексій Прокопович, який сам був затятим курцем і висмалював 2 пачки цигар на день. Яюсь він сказав про головного зоотехні-

Заслужений зоотехнік України Галина Олександрівна Якимчук (вона до виходу на пенсію працювала зоотехніком Голишівської ферми) розповіла мені: — Мало хто знає, але з Сіноженським ми закінчували один, Харківський зооветеринарний інститут, тільки я на рік раніше за нього. Ви знаєте, коли йшли змагання з баскетболу, я на них спеціально йшла, щоб побачити, як він гарно вкляде баскетбол грав. Особливо влучно штрафи пробивав. Тоді я гадки не мала, що пройдуть роки і ми разом працюватимемо в «Зорі». А тоді, в інститутські роки, він подружився з дівчиною-студенткою, донькою викладача інституту, мою ровесницюю. І тут він потрапляє на опе-

нення на маршрутку. І от якби не той дзвінок, — чи слухав би я сьогодні розповідь Юлії Едуардівни Чернікової? — Про нього можна розповідати дуже багато. Він любив дітей, а найбільше — онуків. Любив музику. Різну. Джаз. Класику. Захоплювався міським романсом. Багато їх знав напам'ять, під настрій наспівував. Можливо, через це моя менша сестра, Ірина, здобула музичну освіту, викладає в школі мистецтва. Знаєте, інколи мені здається, що він жив як би у своєму середовищі; займався, може, тим, що йому не зовсім підходило, але займався цим добросовісно і чесно.

Віктор ПАРФЕНЮК.
Закінчення. Початок на 5 сторінці.

